

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o petycyach kilku gmin w przedmiocie znizienia prestacyi na płace nauczycieli.

W y s o k i S e j m i e !

Kilku uchwałami przekazał Wysoki Sejm liczne petycye gmin o znizienie prestacyi na płace nauczycieli Wydziałowi krajowemu do zbadania w porozumieniu z Radą szkolną krajową i zdania sprawy na przyszłej sesyi.

W myśl polecenia Wysokiego Sejmu zażądał Wydział krajowy o wszystkich petycyach opinii od Rady szk. kraj. i co do tych petycyi, co do których nadeszła zażądana opinia, ma zaszczyt przedłożyć Wys. Sejmowi następujące sprawozdanie:

1. Reprezentacya gm. król. m. Rohatyna wniosła w r. 1895 i 1896 petycye o znizienie jej prestacyi z tytułu dawniejszych dobrowolnych zobowiązań na rzecz szkoły w Rohatynie uiszczanych z kwoty 1.277 zł. 50 ct. do kwoty równającej się 6% podatków bezpośrednich w tej gminie przypisywanych.

Rada szkolna okręgowa w Rohatynie po zasięgnięciu opinii Wydziału powiatowego rohatyńskiego stwierdza, że powiat rohatyński z powodu powtarzających się od kilku lat klęsk elementarnych, nadto z powodu niewykonywania tamże żadnych robót publicznych, zubożał, handel i przemysł w powiecie ustał, a to wszystko wywarło na miasto Rohatyn wpływ taki, iż przemysł sukieniczny i kuśnierski, które dawniej były w rozkwicie, obecnie zaś całkowicie upadły, mieszkańcy zaś miasta Rohatyna, dawniej dość zamożni, dziś zupełnie zubożeli i zalegają z podatkami, których przy najenergiczniejszych środkach egzekucyjnych ściągnąć nie można.

Budżet gminy miasta Rohatyna na r. 1896 przedstawia niedobór 3.748 zł. 72 ct., na pokrycie którego gmina zmuszona była nałożyć na swych ubogich mieszkańców dodatki gminne do podatków bezpośrednich w wysokości 47%, a nadto 30% dodatek do podatku konsumcyjnego.

Stan finansowy gminy pogorszył się jeszcze przez to, że gmina zaciągnęła w Banku krajowym pożyczkę 60.000 zł. na wybudowanie wodociągów i rzeźni, które się okazały koniecznymi ze względów zdrowotnych, tudzież na budowę nowej szkoły. Nadto c. k. Starostwo nalega na gminę, aby zbudowała przez miasto kanał odpływowy, lokal do sprzedaży mięsa itp., a roboty te wymagają wielkich kosztów, na które gmina miasta Rohatyna nie ma żadnych funduszków.

Z przedstawionego stanu rzeczy okazuje się, że gminie miasta Rohatyna z nadto wielką trudnością przychodzi uiszczać na płace nauczycielskie prestacyę z tytułu dawniejszych zobowiązań w kwocie rocznej 1.277 zł. 50 ct. (orzeczenie Rady szk. kraj. z d. 23. stycznia 1895 L. 31.556).

Rada szkolna okręgowa w Rohatynie oświadcza się za znizieniem dotychczasowej prestacyi na płace nauczycielskie z kwoty 1.277 zł. 50 ct., do kwoty równającej się 10% podatków bezpośrednich w gminie Rohatyn opłacanych.

C. k. Rada szkolna krajowa popiera petycye gminy miasta Rohatyna o obnizienie jej prestacyi na płace nauczycieli, a to z uwagi na okoliczności przytoczone w wyżej powołanej relacyi Rady szkolnej okręgowej rohatyńskiej.

Wydział kraj. po zbadaniu budżetu gminnego i wysłuchaniu opinii c. k. Rady szkolnej krajowej przedkłada niniejszem Wys. Sejmowi wniosek na obnizienie prestacyj

szkolnych na płace nauczycielskie w gminie miasta Rohatyna z 1.277 zł 50 ct. do kwoty równającej się 10% dodatku gminnego do ogółu podatków bezpośrednich w gminie miasta Rohatyna wraz z przynależną do okręgu szkolnego miejscowego w Rohatynie gminą Babińce opłacanych.

2. Gmina Opaka powiatu Drohobyckiego wniosła petycję o zmniejszenie jej dobrowolnej prestacji na płace nauczyciela w kwocie 200 zł. przynajmniej o $\frac{1}{3}$ część.

Na mocy art. 4. ustawy z d. 24. kwietnia 1894. Dz. u. kr. Nr. 49 prestację tę obniżono o 3% podatków bezpośrednich, wskutek czego opłaca gmina Opaka od 1. stycznia 1895 prestację w kwocie 170 zł. 48 ct w formie dodatków pieniężnych w wysokości 17% podatków.

Ze względu, że obniżenie powyższe nie przyniosło tej gminie znaczniejszej ulgi, oraz z uwagi, że stosunki jej majątkowe według relacji Rady szkolnej okręgowej w Drohobyczu przedstawiają się dość niepomyślnie, w końcu ze względu, że siła podatkowa tej gminy jest mała (w r. 1893 wynosiły podatki bezpośrednie 984 zł., w r. 1896 zaś tylko 957 zł. 97 ct.), Rada szkolna kraj. oświadcza się za obniżeniem tej gminie prestacji do wysokości 10% podatków.

Wydział krajowy popiera ze swej strony powyższy wniosek.

3. Gmina Majdan lipowiecki powiatu przemysłańskiego wniosła petycję o zmniejszenie jej dobrowolnej prestacji na płace nauczyciela z kwoty 150 zł. na 75 zł.

Aktem fundacyjnym z d. 10. czerwca 1885, zatwierdzonym przez Reprezentację powiatową w Przemyślanach, zobowiązała się gmina Majdan lipowiecki do uiszczania rocznej prestacji w kwocie 150 zł. na płace nauczyciela miejscowej szkoły ludowej.

Na mocy art. 4. ust. z 24. kwietnia 1894 Dz. u. kr. Nr. 49 obniżono powyższą prestację o 3% podatków bezpośrednich, tj. na kw. 138 zł. 63 ct., odpowiadającą 37% podatków bezpośrednich z dodatkami państwowymi, opłacanych w r. 1893 w gminie Majdan lipowiecki w kwocie 379 zł. Gdy wskutek tego obniżenia trzyprocentowego, wynoszącego tylko 11 zł. 37 ct., gmina wspomniana nie doznała prawie żadnej ulgi, a według opinii Wydziału powiatowego w Przemyślanach, stosunki majątkowe tej gminy są bardzo niekorzystne, Rada szkolna krajowa przemawia za obniżeniem rzeczonych prestacji do kwoty 75 zł., odpowiadającej 20% wymienionej kwoty podatków.

Wydział krajowy popiera powyższy wniosek.

4 Gmina Bienkówka uprasza w swej petycji, aby do przypadającej na nią prestacji 6% na płace nauczyciela, wliczono odsetki od obligacji, zastrzeżonych na rzecz tamtejszej szkoły, względnie, aby obligacje te oddano do jej dyspozycji.

Rada szkolna krajowa na podstawie dawniejszych aktów archiwalnych oświadcza, że gmina Bienkówka jeszcze przy kreowaniu szkoły trywialnej w tej gminie odstąpiła na wyposażenie tej szkoły pewne obligacje, które też wówczas jeszcze na własność szkoły przepisano i zastrzeżono i odtąd jako własność szkoły uważane były.

Toteż jeszcze przy reorganizowaniu szkoły trywialnej w Bienkówce w myśl ustawy szkolnej z d. 2. maja 1873 zobowiązano wspomnianą gminę do uiszczania przypadającej na nią z mocy ustawy prestacji na płace nauczyciela w wysokości 12% względnie 9% bez względu na dochód rzeczonych obligacji, stanowiących własność funduszu szkolnego.

Również i późniejszym orzeczeniem reorganizacyjnym, wydanym w r. 1894, zobowiązano gminę tę do uiszczania na płace nauczyciela prestacji w wysokości 6% podatków, nie wliczając do niej dochodu z rzeczonych obligacji, który to dochód obliczono na 140 zł. 93 ct. rocznie.

Ze względu atoli, że wedle opinii Wydziału powiatowego w Myślenicach, gmina Bienkówka nie posiada prawie żadnego majątku i wszystkie wydatki gminne i szkolne pokrywa dodatkami do podatków, sądzi Rada szkolna krajowa, że byłoby szlusznie, aby gminie tej w myśl ustępu pierwszego art. 16. ustawy z d. 24. kwietnia 1894 Dz. u. kr. Nr. 49 rzeczony dochód z obligacji, równający się 13% podatków przez nią opłacanych, wliczono do prestacji, przypadającej na nią z mocy ustawy.

Wydział krajowy popiera ze swej strony to zdanie.

5. Gmina Grabówka powiatu Brzozowskiego wniosła petycję o zmniejszenie dotychczasowej prestacji z 21% na 6%.

Na mocy dawniejszego zobowiązania winna ta gmina uiszczać na płace nauczyciela rocznie kwotę 80 zł w gotówce, przewyższającą o wiele przypadającą na nią prestację ustawniczą.

Na mocy art. 4 ustawy z d. 24. kwietnia 1894 Dz. u. kr. Nr. 49 obniżono powyższą prestacę o 3⁰/₀ podatków bezpośrednich z dodatkami państwowymi opłacanych w Grabówce w roku 1893 w sumie 337 zł., a zatem do kwoty 69 zł. 89 ct., odpowiadającej 21⁰/₀ tych podatków.

Ponieważ obniżenie to, wynoszące zaledwie 10 zł., wobec słabej siły podatkowej gminy nie przyniosło jej prawie żadnej ulgi, a według opinii Wydziału powiatowego w Brzozowie, gmina ta z powodu ubóstwa i obciążenia dodatkami gminnymi zasługuje na uwzględnienie, przeto c. k. Rada szkolna krajowa oświadcza się za wyjednanie obniżenia rzeczonyj prestacyi z 21⁰/₀ na 12⁰/₀ podatków, co równałoby się połowie prestacyi, jaką gmina pierwotnie opłacała.

Wydział krajowy popiera ze swej strony powyższy wniosek c. k. Rady szkolnej krajowej.

6. Gmina Kozodrza powiatu ropczyckiego wniosła petycę o zniżenie prestacyi szkolnej na płacę nauczyciela, motywując swą prośbę tem, że według intencji gminy prestacja ta miała służyć nie wyłącznie na płacę nauczyciela, ale na wszystkie inne potrzeby rzeczowe szkoły.

Twierdzenie to nie jest zgodne z prawdą, albowiem według aktu fundacyjnego gminy Kozodrzy z d. 10. listopada 1879, zobowiązała się ona do uiszczania kwoty 200 zł. rocznie, specjalnie na płacę nauczyciela, a nadto do pokrywania wszelkich innych potrzeb rzeczowych szkoły.

Na mocy artykułu 4. ustawy z d. 24. kwietnia 1894 Dz. u. kr. Nr. 49 obniżono powyższą prestacę o kwotę 23 zł. 19 ct., równającą się 3⁰/₀ podatków bezpośrednich z dodatkami państwowymi, opłacanych we wspomnianej gminie w sumie 773 zł., a zatem do kwoty 176 zł. 81 ct., odpowiadającej 23⁰/₀ podatków, podczas gdy 6⁰/₀ prestacya ustawnicza wynosiłaby tylko 46 zł. 38 ct.

C. k. Rada szk. krajowa, polegająca na opinii Wydziału pow. w Ropczycach, że gmina Kozodrza nałożonymi na nią z urzędu prestacjami szkolnymi nad siły swoje jest przeciążoną, jak również ze względu, że przez dokonane na mocy wyżej powołanej ustawy z r. 1894 obniżenie prestacyi, gmina nie doznała znaczniejszej ulgi, — jest zdania, że należy obniżyć prestacę jej z kwoty 176 zł. 81 ct. do kwoty 130 zł., tak, iżby całe obniżenie wynosiło mniej więcej $\frac{1}{3}$ część pierwotnej prestacyi gminnej.

Wydział krajowy popiera ze swej strony powyższy wniosek Rady szkolnej krajowej.

7. Gmina Grochowe powiatu Mieleckiego wniosła petycę o zniżenie prestacyi na płacę nauczyciela z kwoty 179 zł. 66 ct. na 100 zł.

Wedle opinii Rady szkolnej okręgowej w Mielcu gmina Grochowe jest ubogą, grunta jej przeważnie moczarowate i piaszczyste; z powodu braku obszaru dworskiego sama ponosi wszystkie ciężary na potrzeby szkolne, prestacya przeto na płacę nauczyciela w kwocie 179 zł. 66 ct. obarcza bardzo gminę.

Rada szkolna okręgowa w Mielcu i Rada szkolna krajowa oświadcza się za znieniem powyższej prestacyi do kwoty 100 zł. rocznie.

Wydział krajowy popiera powyższy wniosek

8. Gmina Młodochów powiatu Mieleckiego, należąca do zakresu szkolnego w Borkach nizieńskich, wniosła petycę o zniesienie dobrowolnego zobowiązania na płacę nauczyciela.

Aktem fundacyjnym z d. 21 grudnia 1886, zatwierdzonym przez Reprezentacyę powiatową w Mielcu, zobowiązała się gmina Młodochów, uiszczać na płacę nauczyciela w Borkach nizieńskich roczną kwotę 70 zł., którą w myśl art. 4. ust. z 24. kwietnia 1894 Dz. u. kr. Nr. 49 obniżono do kwoty 63 zł. 61 ct. Rada szkolna okręgowa w Mielcu i Rada szkolna krajowa uwzględniając wyjątkowe ubóstwo, w jakim znajdują się mieszkańcy gminy Młodochów, oświadcza się za znieniem dotychczasowej prestacyi gminy tej w wysokości 14⁰/₀ opłacanych podatków stałych z dodatkami rządowymi do wysokości 10⁰/₀ podatków.

Wydział krajowy popiera wspomniany wniosek.

9. Gmina Wolica derewlańska, powiatu Kamionka strumiłowa, wniosła petycę o obniżenie prestacyi szkolnej.

Na mocy prawomocnego orzeczenia, wydanego na podstawie ustawy z d. 24. kwietnia 1894 Dz. u. kr. Nr. 49. ma uiszczać na płacę nauczyciela szkoły ludowej w Wolicy derewlańskiej gmina Wolica derewlańska dodatki pieniężne w wysokości 21⁰/₀ podatków bezpośrednich z dodatkami państwowymi.

Wedle opinii Wydziału powiatowego w Kamionce strumiłowej, gmina Wolica derewlańska jest jedną z najuboższych w powiecie, gdyż nie posiada majątku, z któregooby wydatki gminne pokrywane być mogły i takowe wyłącznie tylko z dodatków do podatków bezpośrednich pokrywa. Nadto mieszkańcy tej gminy posiadają grunta bardzo liche i nieurodzajne, a tem samem stanowią ludność bardzo ubogą. Prestacya szkolna zatem, którą obecnie opłacają, jest zbyt wielkim dla nich ciężarem.

Rada szkolna krajowa z powodów przytoczonych w sprawozdaniu Rady szkolnej okręgowej w Kamionce strumiłowej i w opinii Wydziału pow. tamtejszego, oświadcza się za zniesieniem prestacyi gminy Wolica derewlańska z 21% na 14% podatków bezpośrednich z dodatkami państwowymi opłacanych w tej gminie.

Wydział kraj. popiera wniosek Rady szkolnej krajowej.

10. Gmina Borki nizieńskie, powiatu mieleckiego, wniosła petycję o zniesienie dobrowolnego zobowiązania na płacę nauczyciela.

Wedle aktu fundacyjnego z 21. grudnia 1886, zatwierdzonego przez Reprezentację powiatową w Mielcu, zobowiązała się gmina Borki nizieńskie uiszczać na płacę nauczyciela roczną kwotę 70 zł., którą w myśl art. 4. ustawy z 24. kwietnia 1894 Dz. u. kr. Nr. 49, obniżono do kwoty 57 zł. 37 ct.

Zdaniem Rady szkolnej okręgowej w Mielcu prestacya obecna nie obciąża nadmiernie mieszkańców tej gminy.

Zgodnie z opinią Rady szkolnej kraj. wnosi Wydział kraj. o nie uwzględnienie wyżej powołanej petycji.

11. Gminy Zarównie i Zachwiejów, powiatu mieleckiego, należące do zakresu szkolnego w Zarówniu, wniosły petycję o zniesienie dobrowolnego zobowiązania na płacę nauczyciela.

Według aktu fundacyjnego z d. 30. lipca 1894., zatwierdzonego przez Radę szkolną kraj., zobowiązały się gminy Zarównie i Zachwiejów uiszczać na płacę nauczyciela w Zarówniu roczną kwotę 220 zł., która orzeczeniem Rady szkolnej kraj. z 11 kwietnia 1892 do kw. 100 zł., a następnie w myśl art. 4. ust. z 24. kwietnia 1894 Dz. u. kr. Nr 49 do kwoty 86 zł. 5 ct. niższą została.

Zdaniem Rady szkolnej okręg. w Mielcu prestacya obecna nie obciąża nadmiernie mieszkańców wspomnianych gmin.

Wydział krajowy zgodnie z opinią Rady szk. krajowej wnosi o nieuwzględnienie rzezonej petycji.

Na podstawie powyższego sprawozdania Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Nad petycjami gmin Borki nizieńskie, Zarównia i Zachwiejów o zniesienie dobrowolnych zobowiązań do prestacyi na płacę nauczycieli — przechodzi Sejm do porządku dziennego.
2. Począwszy od 1. stycznia 1897 zniża się dotychczas uiszczane prestacye na płacę nauczycieli gminom: miasta Rohatyna z Babińcami z kwoty 1.277 zł. 50 ct. do wysokości 10%; Opaka powiatu drohobyckiego z kwoty 200 zł. do wysokości 10%; Majdan lipowiecki powiatu przemysłańskiego z kwoty 150 zł. do wysokości 20%; Grabówka powiatu brzozowskiego z 21% do wysokości 12%; Młodochów powiatu Mieleckiego z kwoty 70 zł. do wysokości 10%; Wolica derewlańska 21% do wysokości 14% całej należności podatków bezpośrednich wraz z dodatkami państwowymi w powyższych gminach corocznie opłacanych, a gminom Kozodrza powiatu ropczyckiego z kwoty 200 zł. do kwoty 130 zł.; Grochowe pow. mieleckiego z kwoty 179 zł. 66 ct. do kwoty 100 zł.
3. Gmina Bienkówka pow. Myślenickiego będzie, począwszy od 1. stycznia 1897 uwolnioną od ponoszenia oznaczonej w ustawie 6% prestacyi na płacę nauczyciela, ponieważ prestacya ta znajduje pokrycie w dochodzie z obligacyi zastrzeżonych na rzecz szkoły ludowej w Bienkówce.

Z Rady Wydziału krajowego królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wiel. Ks. Krakowskiem.

We Lwowie dnia 16. grudnia 1896.

Marszałek krajowy:

St. Badeni w. r.

Sprawozdawca:

Tadeusz Romanowicz w. r.

Członek Wydziału krajowego.